

Köy Enstitüleri

ISSN: 1304-0227

İki Ayda Bir Yayınlanır.

Sayı 12 / Ocak-Şubat 2009

Yönetimden

Ülkemizin çok önemli ve tarihi günlerden geçtiği bugünlerde, bir yandan yaşananları üzüntüyle izlerken, diğer yandan çalışmalarımızı hiç ara vermeden sürdürüyoruz.

Okullarımızda eğitim tüm sıkıntı ve eksiklikleriyle sürüyor. Halkımızın yoksulluğu, karşı karşıya kaldığı sorunların neredeyse tamamı eğitim sistemimize de yansıyor. Ne yazık ki, 2009'da da eğitime ayrılan bütçenin neredeyse tamamına yakını öğretmen ve personel giderleri için kullanılacak.

Eğitime ayrılan bütçeden okulların yenilenmesi, yeni donanımların kurulması, yeni okulların açılması, öğretmen açığının giderilmesi, derslik, işlik, spor salonları, konferans salonları yapmak olanaklı değil. Bunun yanına bölgesel farklılıkları, fırsat ve olanak eşitsizliğini de katarsak öğrencilerimizin ve eğitimin içinde bulunduğu durumu daha açık görmek olanaklı olacaktır.

...

24 Aralık 2008 tarihli Vatan gazetesinde, "Merkezi Hollanda'da bulunan ölçme-değerlendirme kurumu Cito'nun Türkiye ofisinin ilköğretim okulları arasında yaptığı "zihinsel beceri" araştırmasının ortaya çıkardığı olumsuzluğa" dair bir habere yer verildi.

"Öğrenci İzleme Sistemi" ile 20 ilde 40 devlet ve 56 özel ilköğretim okulunda 42 bin öğrenciyi üzerinde yapılan araştırma sonucunda, "hem özel hem devlet okullarında öğrencilerin çok az bölümünün en üst düzey zihinsel becerilere ulaştığı ve sınıf düzeyi yükseldikçe bu becerilere ulaşma oranlarının azaldığı belirlenmiştir."

Bu araştırma da gösteriyor ki, ezberci eğitim sisteminin öğrencilerimizi getirdiği nokta gerçekten üzüntü verici. İnsan, "bu sistemi kim dayattı, ne akla hizmet etmek için hiç değiştirmeden sürdürüyoruz" diye kendine sormadan edemiyor.

Köy Enstitülerini yıkarak, yerine uygulanan eğitim sisteminin ülkemizi getirdiği noktayı hepimizin çok iyi düşünmesi gereklidir.

...

Uzun ve çok titiz bir çalışma sonrasında Köy Enstitülülerin dostu, Vakfımızın kuruluşunda yazılılarıyla

büyük katkı sağlayan **Cumhuriyet Gazetesi Yazarı Mustafa Ekmekçi'nin "Öksüz Yamalığı Köy Enstitüleri"** adlı yapıtı basıldı. Üyelerimizden ve gönül dostlarımızdan bu önemli yapıtın tanıtılması ve okuyucuya ulaşması konusunda yardımlarını bekliyoruz.

...

Son iki ay içinde çok sevdiğimiz öğretmenlerimiz aramızdan ayrıldı. Çalışmalarımızı yürekten destekleyen, yüreklendirici sözleriyle çalışmalarımızı kolaylaştıran, bilgi ve birikimleriyle yolumuzu aydınlatan **Mehmet Ali Şengül ve Musa Uysal (Emmi)** öğretmenlerimizin aramızdan ayrılmaları bizleri derinden üzdü. Onlar, bundan sonraki çalışmalarımızda da hep yolumuzu aydınlatacaklar, bize güç verecekler. Işıklar içinde yatsınlar...

17 Ocak 2009, Cumartesi günü "**Köy Enstitülerinin Kapatılışı**" ve "**Sabahattin Eyüboğlu**" konulu toplantımızı Hacı Angı öğretmenimiz yönetecek, Açık oturumun konuşmacılar: **Osman Bolulu ve Eyyüp Yaşar** olacak...

...

26 Ocak 2009 Pazartesi günü, Uğur Mumcu'yu Anma, Adalet ve Demokrasi Haftası etkinlikleri içinde EĞİT-DER ile birlikte düzenlediğimiz "**Eğitim ve Sömürü**" başlıklı bir açıkoturumumuz olacak. Açıkoturumu **Erdal Atıcı** yönetecek, konuşmacılar: **Mustafa Aydoğan, Prof. Dr. Mahmut Adem, Yrd. Doç. Dr. Mehmet Bilir** olacak...

Mart - Nisan 2009 bültenimizde görüşmek üzere...■

*Bağışlarınız için:
Posta Çeki No: 524699*

*Ziraat Bankası Kızılay Şubesi
3902 9247-5003*

Köy Enstitülerine Yaklaşım

Köylerde İlköğretim

1930'lu, 1940'lı yılların eğitim alanında başlıca sorunu Türkiye nüfusunun % 80'inden fazlasının yaşadığı köylerin bu alanda ihmal edilmiş olmasıydı. Mevcut 40 bin köyün 35 bininde okul yoktu, öğretmen yoktu. İlköğretim çağındaki çocukların ancak % 25'i okullara gidebiliyordu. O da sadece üç sınıflı okullara. 11 Haziran 1935 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığına getirilen Saffet Arıkan'a ilköğretim sorununa en kısa sürede ve kesin çare bulması görevi verildi. Araştırmalar sonucu o günün koşulları dikkate alınarak Köy Enstitüleri Sistemi uygulaması başlatıldı. Bu uygulamaya göre Köy Enstitüleri:

- Köyler için öğretmen ve köye yarayışlı başka elemanlar yetiştirecekti.

- O yıllar Devlet bütçesinden köy eğitimine çok pay ayrılamıyordu. Okul yapımı ve öğretmen maaşları için farklı yöntemler uygulanacaktı.

- Tamamen parasız, yatılı kurumlar olacaktı.

- Sadece bölgesi köylerindeki ilkokulları bitirecek yetenekli çocukları alacak mezuniyetlerinde enstitü bölgesinde görevlendirecekti.

- Mezunlarıyla ilgisini kesmeyecek, başarılı olmaları için onlara her türlü yardımcı yapacaktı.

Öğretmene okul dışında da görev verilecekti. Öğretmenler gençlerin, yetişkinlerin yetişmeleriyle de görevli olacaktı. Köylünün ekonomisinin düzelmesi için köylülere yol gösterebilecek nitelikte yetiştirileceklerdi. Köy enstitülerinde iş üretmeye de düşünce üretmeye de çok önem verilecekti.

Yukarıda yazılı saptamalar doğrultusunda 1946 seçimlerine kadar çalışıldı. Sonra kapatılmaları, yazılanlardan vazgeçilme süreci başlatıldı. Yeni sorunlar çıktı ortaya. Günümüzde:

- Okul ve öğretmen eksikliği devam ediyor.

- İhmal edilmiş bir geniş kitle gene var ama onlara öncelik tanınmıyor.

- Eğitimin özelleştirilmesi yaygınlaşıyor.

- Geniş çapta taşınabilir eğitim uygulanıyor.

- Din eğitimi yolu ile kalkınma düşüncesi eğitim siyasetinin odağı haline getirildi.

Bu sayımızda köylerde örgütlenme üzerinde durmak istiyoruz. Taşınalıdan başka çare yok diyenler var, köyleri öğretmensiz bırakmamalı diyenler var.

Taşınalı ya da taşınasız asıl olan önce bütün çocuklarımızın doğru dürüst bir ilköğretimden geçirmesidir. Yetenekli çocukların orta ve yükseköğretimde okumalarını zorlaştıracak engellerin kaldırılması gerek. Okul ve öğretmen olmamasından, fakirlikten engel olarak söz edilmemelidir. Doğru dürüst eğitimden maksat bilimsel eğitimidir, üretici eğitimidir, ülkemiz koşullarının düzelmesine katkı yapacak eğitimidir.

Sorun göç nedeniyle köylerdeki nüfusun, dolayısıyla köylerde okuma çağındaki çocuk sayısının azalması.

Başka çare yok diyenlere göre tek öğretmenle çok iyi öğrenci yetiştirmek mümkün değil. O nedenle

30 km.'ye kadar uzak köylerdeki çocukların taşınmasını, köy çocukları ile gittikleri kent okullarındaki çocuklar arasındaki uyum sorununu, kışları yolların kapanması nedeniyle öğretimin aksayacağını daha az sakıncalı buluyorlar. Okul öncesi eğitim de zorunlu eğitim sürecine alınırsa 5-6 yaşlarındaki çocukların taşınması için neler düşünüyorlar belli değil.

Köyleri öğretmensiz bırakmamalıyız diyen büyük bir eğitimci topluluğu var. 29 eğitim fakültesi dekanı, 21 eğitim fakültesi dekan yardımcısı, 131 öğretim elemanı ve üyesinden oluşan 181 eğitim uzmanının katılımlarıyla 1-3 Mart 2008 tarihlerinde Ankara'da yapılan Çalıştay'ın sonuç bildirgesinde konuya şöyle değiniliyor: **"Köylerde ve kırsal kesimlerde öğrenci olmadığı gerekçesiyle kapatılan ilköğretim okulları açılmalı, köylere ve kırsal kesimlere öğretmen yetiştirerek bu yörelerin aydınlanmasında toplumsal rol üstlenmeleri sağlanmalıdır."**

Konu Köy Enstitüleri Sistemi'ndeki uygulamayı akla getiriyor. O sistemde köylerde üç tip okul vardı:

1) Üç sınıflı öğretmenli okullar. 2) Beş sınıflı öğretmenli okullar. 3) Pansiyonlu ve pansiyonsuz bölge okulları.

Günümüzde benzer uygulamalar yapılamaz mı? Şöyle olamaz mı?

1) 3-5 köyün ortasında, en çok 20-40 öğrencili üç sınıflı bölge okulları. Eğitimli okullara benzer ama bölgeseldir. Bu okullar tek öğretmenli olur, öğrenci kaydı üç yılda bir yapılır. Öğretmen hep tek sınıf okutacaktır. Taşınan öğrenci vardır ama çok kısa mesafeden taşınacaktır.

2) Üç sınıflı bölge okulunun birinde, 3-5 bölge okulu çocukları için açılacak beş sınıflı bölge okulları. Bu okullarda çok yakındaki köylerin çocukları, çevredeki üç sınıflı bölge okullarını bitiren çocuklar 4. ve 5. sınıflarını okuyabilirler. Her öğretmen bir sınıf, en çok iki sınıf okutabilir. Bir öğretmenin okutacağı çocuk sayısı 30'u geçmez.

3) Yatılı ve gündüzlü 8 sınıflı ilköğretim bölge okulları. Bu okullara açıldığı köyün bütün çocukları yakındaki üç ve beş sınıflı okulları bitirenler alınırlar. Uzak bölgelerden de yatılı öğrenci alınabilir. Öğrenci sayısı 240'dan az olmaz. Sınıf öğretmenleri ve branş öğretmenleri olur.

Bu tip yapılanmada daha çok köyde öğretmen olacaktır. Daha kısa uzaklıklarda taşıma yapılacaktır. Öğretmenlerin görevli oldukları köylerde bütün gün kalmaları sağlanmalıdır.

Konu tartışmaya açıktır, tartışılmalıdır.

Köyde olsun kentte olsun eğitimin sorunu sadece sayı sorunu değil. İyi, çocukları ve halkını seven, onlara yardımcı düşünen öğretmen yetiştirilmelidir. Bir taşınabilir eğitim araştırması sırasında bir ilçe milli eğitim müdürüne "köyün öğretmensiz kalması sakıncalı değil mi?" diye sorulunca "Bugünkü gibi öğretmen olacağına olmasın daha iyi" dedi. Bu yorumu değiştirecek öğretmen yetiştirilemezse ne yapılırsa ek-sik kalır. ■

Her Sayıda Bir Enstitü

Savaştepe Köy Enstitüsü

Necati Cebe

Savaştepe Köy Enstitüsü'ne ilk açıldığı gün, ilk kayıt yaptıran Kepsut'lu dört öğrenciden biri idim

Dört arkadaş Savaştepe'de trenden inince, Köy Enstitüsü'nün nerede olduğunu sorduk. "Savaştepe'de ilkokuldan başka okul yok" yanıtını alınca doğru ilkokulun yolunu tuttuk. Kaydımızı yaptırdık, Daha sonraki günlerde gelenlerle sayımız, kırka yükseldi.

İlk yılında yalnızca Balıkesir il sınırları içindeki köylerden öğrenci alan okulumuz, daha sonraki yıllarda Çanakkale ve Kütahya illerinden de öğrenci almaya başladı.

O yıllarda Savaştepe, İzmir – Bandırma demiryolu üzerinde Balıkesir 'e 55 km. uzaklıkta köy özellikleri taşıyan küçük bir bucaktı. Nüfusu 2000 dolayında idi. Bucak müdürlüğü ile jandarma karakolu Hükümet Konağı içindeydi. PTT binası daha sonra okulumuzun katkılarıyla yapıldı..

Savaştepe Köy Enstitüsü (SKE), ismi olup da cismi olmayan, sözcüğün gerçek anlamıyla sanal bir okuldu. Binadan geçtik, tek bir çadırı dahi yoktu. İlkokul yaz tatilinde olduğu için, orada yatıp kalkmaya başladık.

Daha ilk kayıt gününde eğitmen kursunun bir ay kadar önce açılıp çalışmaya başladığını öğrendik. Kursiyerler, askerliğini çavuş olarak yapmış olanlar arasından seçilmişlerdi. Üç sınıflı köy ilkokullarında çalışacaklardı.

Müdürümüz , " Kendi binalarımızı kendi ellerimizle el birliğiyle kendimiz yapacağız" dediğinde, doğrusu buna aklım pek yatmamıştı.

Eski bir mezarlık olan, birkaç çam ve meşe ağacının süslediği, eğimli bir arazide temel atmakla işe başladık.

Günde 8 saat çalışıyorduk: yarım gün ders, yarım gün iş .

Birkaç hafta geçti geçmedi , Çifteler Köy Enstitüsü'nden 22 kişiden oluşan bir yardım ekibi geldi. Gelenler, 17 Nisan 1940 öncesinin Çifteler Köy Öğretmen Okulu öğrencileriydi. Başlarında Macar asıllı Sili adında bir inşaat teknisyeni de vardı. Deneyimli idiler. Kazma- kürek kullanmayı, harç karmayı, duvar örmeyi, siva yapmayı, çatı çatmayı biliyorlardı. Canla başla çalıştılar. SKE' nün yoktan var edilmesine yaptıkları katkı, asla unutulamaz.

İkinci Dünya Savaşının kıtlık ve yokluk günleriydi. Ekmek tüm yurtta karne ile alınıp satılıyor-du Enstitümüzde öğrenci başına günde 150 gr. ekmek düşüyordu.

Tüm güçlülere karşın, başta müdürümüz Sıtkı Akkay olmak üzere büyük bir coşku içinde, yılmadan ,” karıncaları kışkandırırıcasına “ çalıştık. İlkokul açılınca bir süre, onarım nedeniyle hizmet dışı bırakılmış bir camide barındık. Cami hizmete açılınca da kırık dökük büyükçe bir eve taşındık.

İşe koyulmamızdan 5 – 6 ay sonra, el emeğimiz, alın terimiz ve göz nurumuzla yoktan var ettiğimiz yuvamıza taşındık. Artık göçebelikten, oradan oraya, ilkokuldan camiye, camiden kiralık eve taşınmaktan kurtulmuştuk.

Savaştepe, artık, "ilkokuldan başka okulu olmayan bir yer" değildi. Henüz kuruluş aşamasında olduğu halde şimdiden 300 öğrencinin her türlü gereksinimini karşılayabilecek kapasitede yeni bir yatılı okula sahipti

SKE, daha sonraki yıllarda yaptığımız yeni yatakhane ve dershanelerle, işlik ve spor tesisleriyle, yetiştirdiğimiz sebze ve meyve bahçeleriyle gelişti serpildi. Öğrenci sayısı giderek arttı .

1944 – 1952 yılları arasında geçen dokuz yılda 141'i kız, 1030 ' u erkek olmak üzere toplam 1171 öğretmen yetiştirdi.

1946'da iş eğitimi ilkesinden dönüşü yaşayan Köy Enstitüleri, DP iktidarıyla da karma eğitimden dönüşü yaşadı. O nedenle de SKE, 1950 'den sonra hiçbir kız öğrenciye diploma vermedi. Çünkü kız öğrencisi yoktu.

Çok partili tek sesli sözde demokratik düzene geçişle birlikte TC'nin kazanımları, siyaset pazarında oy karşılığı satışa çıkarıldı.

Köy Enstitüleri' nin yetiştirdiği, akıl ve bilimin yol göstericiliğine inanan, hak arayan haksızlığa karşı çıkan, yurt ve dünya sorunları üzerinde zihin yoran, soran sorgulayan yeni tip öğretmen, gerici - çıkarıcı çevreleri tedirgin etti; tedirgin etmenin de ötesinde korkuttu.

1960'lı ve '70'li yıllarda yükselen ilerici, halkçı, devrimci öğretmen hareketinin öncülüğünü Köy Enstitüsü çıkışlı öğretmenlerin yapmış olması, bilinen çevrelerce yaşanan o büyük korkunun hiç de yersiz olmadığını gözler önüne serdi.

Köy Enstitülerine kıyanlar ve kıyıma seyirci kalanlar, tarih önünde suçludurlar!■

11. 01. 2009, ANKARA

Vakfımızdan Haberler

- 17 Ocak 2009 Cumartesi, Saat: 13.30'da, Vakıf merkezimizde Sabahattin Eyüboğlu ile Köy Enstitülerinin kapatılışı konuşmaları açığıkorumda görüşülecek. Yöneten Hacı Angı. Konuşmacılar: Osman Bolulu, Eyyüp Yaşar
- 26 Ocak 2009 Pazartesi, Saat: 14.00'da Çankaya Belediyesi Çağdaş Sanatlar Merkezinde Uğur Mumcu'yu Anma, Adalet ve Demokrasi Haftası etkinlikleri içinde EĞİT-DER'le Vakfımız "Eğitim ve Sömürü" konulu bir açığıkorum düzenleyecektir. Açığıkorumu Vakıf Başkanımız Erdal Atıcı yönetecek, Konuşmacılar: Prof. Dr. Mahmut Adem, Mustafa Aydoğan, Yrd. Doç.Dr. Mehmet Bilir.
- 28 Şubat 2009, Hasan Ali Yücel'i ve Rauf İnan'ı anma etkinliği, Konuşmacı Prof. Dr. Mustafa Altıntaş ve Talip Apaydın.
- Vakfımızın Onur Üyelerinden, Gölköy Köy Enstitüsü Mezunu Musa Uysal'ı (Emmi) sonsuzluğa uğurladık. Emmi'nin Vakfımıza katkılarını ve her zaman yanımızda olarak bizi desteklemesini, konuşmalarını, yazılarını çok özleyeceğiz.
- Kurucu Üyelerimizden Ali Dündar ve Talip Apaydın'a Dil Derneği Onur Ödülü verildi.
- Dil Derneği, 15 Aralık 2008'de "Türkçenin Ustalarına Saygı" gecelerinin dördüncüsünü Kurucu Üyemiz Adnan Binyazar için yaptı.
- Kurucu Üyemiz Mustafa Gazalcı'ya Anadolu Eğitim Sendikası tarafından "Başöğretmen Onur Ödülü" verildi.
- Kurucu Üyemiz Nadir Gezer onuruna Bursa'da YKKED tarafından "Bursa'nın bir anıt çınarı NADİR GEZER toplantısı" yapıldı.
- Vakıf Yönetim Kurulu olarak; EĞİT-DER Genel Başkanı Ali Rıza Türkdönmez'e geçmiş olsun dilekelerimizi iletiyoruz.

3 OCAK 2009 Mustafa Necati Anma etkinliği konuşmacı
Araş. Gör. Ümit Polat

20 Aralık 2008 İnsan Hakları etkinliği, Vakfımızın kuruluşu
Dr. Niyazi Altunya, Ali Kınacı, Ali Dündar

27 Kasım 2008 Başkent Üniversitesi "Atatürkçü Eğitim Sistemi",
Erdal Atıcı, Talip Apaydın, Prof. Dr. Sibel Güneysu, Mustafa Aydoğan

29 Kasım 2008 Saffet Arıkan'ı anma, Yüksek Köy Enstitüsünün
kapatılışı Mustafa Gazalcı, Esen Deniz Ertem, Abdullah Özkucur

Neler Okuyalım?

İsmail Hakkı Tonguç'u Tanımak, Ona Hayran Olmak ve Ondan Ders Almak

Gül Coşkun

İ. HAKKI TONGUÇ - KİTAPLAŞMAMIŞ YAZILARI (CİLT 1-2)

Türkiye'de Köy Enstitülerinin kurulduğu tarih olan 17 Nisan 1940'ın üzerinden 69 yıl geçmesine karşın son yıllarda bu okullara olan ilginin artması, araştırmaların çoğalmasa oldukça sevindiricidir. Bunda, "Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı"nın kurucu üyeleri başta olmak üzere, tüm üyelerin, gönüllü çalışan ve emek verenlerin katkısı büyüktür. İ. Hakkı Tonguç, H. Âli Yücel ve Köy Enstitüleriyle ilgili yayımlanmış yüzlerce kitaptan onlarca, Vakfımızda yeniden incelenip düzenlenerek yayın hayatına kazandırılmıştır. Böylece bu konuda araştırma yapacaklara araştırma görevlilerine, öğretmen adaylarına ve öğretmenlere zengin ve önemli bir kitaplık sunulmuştur. Tanıtacağım kitaplar da İ. Hakkı Tonguç'un; enstitülerin kuramcısı, kurucusu ve uygulayıcısı olma sürecini gözler önüne seren kitaplaşmamış yazılarından oluşan iki ciltlik eseridir.

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı'nın kurucularından ve uzun süre vakfın başkanlığını yapmış Mustafa Aydoğan'ın yayına hazırladığı birçok kitaptan ikisi olan bu kitapları, bilgilenecek ve çok severek okudum. Aydoğan, kitapların sunusunda bu iki ciltlik eser hakkında, "Yazılar incelendiğinde bunların kabaca iki tür olduğu anlaşılıyor: Birinci türdekiler kendisini Türkiye'nin genel eğitiminden sorumlu hisseden kişinin o sorunları çözmek için yapılması gerekenleri, yapılanları anlatan yazılardır. Başka bir deyişle 'Köy Enstitüleri Sistemi' ile doğrudan ilgili yazılardır. Hazırlık dönemi, gelişmeleri, uygulamaları, başarılı olma koşullarını anlatan yazıları. Daha çok güncel olması nedeniyle bu birinci grubu oluşturan yazıları ilk ciltte toplandı.

Daha çok ilk yazılarını içine alan ve okul içi, ders içi sorunları inceliyor diyebileceğimiz türde olanları, ikinci grubu oluşturuyor. Sanki öğretmenin okul ve sınıf içi başarısını etkileyecek yazıları! Böylelerini ikinci cilde aldık." demektedir.

İlk cildi okurken öyle çok cümlemin altını çizdim ki bu kısa tanıtım yazıma hangi birini almalyım diye ikilemede kaldım. İ. Hakkı Tonguç 1930'lu yıllarda, "Orta tahsil meselesi bütün vatandaşları tatmin edecek bir şekilde nasıl halledilmeli? İlmî araştırmaları temin maksadıyla ne gibi pedagoji müesseseleri vücuda getirilmeli? Kütüphaneler, müzeler nasıl istifade edi-

lebilecek bir şekle konulmalı? Anormal ve geri çocukların terbiyeleri için ne gibi tertibat alınmalı? Bugünkü mektep tipleri cemiyetin müstakbel ihtiyaçları bakımından en muvafık tipler midir? Bunu hangi ölçülerle tayin etmeli? Ders programları çocukların bünyelerine uygun mudur, değil midir?...” sorgulamasına girişmiş. Hiç kimse "Yeni Müfredat, Çoklu Zekâ Kuramı" diye sundukları kuramı yeniymiş gibi hava basıp kasım kasım kasılmasın, hatta o yıllardan bu yıllara yol almadıkları için birileri utansın! İ. H. Tonguç, daha o yıllarda "İslahat Hedefleri"ni belirlemiş Anadolu köylerini karış karış gezmiş, gereksinimlerden çocuk psikolojisinden yola çıkmıştır. Tonguç'u yalnızca öğretmenler değil, anne-baba olmak isteyen her insan tanımalıdır, fikirlerini öğrenmelidir.

Birinci ciltte, "Köy Enstitülerine Doğru Gezi Notları" yer almış. Sanki, sadece Köy Enstitülerinin nerelerde kurulmasını belirlemek için gezi yapılmamış da bir edebiyatçının gözüyle Türkiye bize tanıtılmış, o tatda cümleler kurulmuş. Okumayı sürdürdükçe Köy Enstitülerinin kuruluşunu, oralara gönderilen genelgeleri, köy eğitmen ve öğretmenlerinin görevlerini görüyoruz. Birinci cilt, Tonguç'un 1950 yılında bakanlık emrine alınışı, yapılan bu haksız işlemin iptali için Danıştay'a başvurusu ve davasının savunma metniyle son buluyor.

Tonguç'un yazılarından kırk kadarı da ikinci ciltte yayımlanmış, böylece dergi ve gazetelerde çıkan bilinen tüm yazılar kitaplarda yer almıştır. İkinci cilt, "Genel Eğitim Konuları" başlığıyla başlamış ki, bu bölümündeki yazıların bazılarının Türk alfabesine ve günümüz Türkçesine çevirenin "Sevgili Büyüğümüz Turgut Kavraal ve Nazif Evren"in olduğunu görmek ayrıca sevindirici oldu. Turgut Kavraal'ı, Eğitim-Der Eğitim Müzesi'ne katkılarından dolayı da tanırız.

İkinci ciltte, en çok ilgimi çeken ve meslektaşlarının da severek okuyup yararlanacaklarına inandığım kısmın, "Sınıf ve Okul İçi Etkinlikleri" olduğuna inanıyorum. İlkokul birinci sınıfa yönelik Resim dersinde (Bu dersin adı artık "Görsel Sanatlar" oldu ve haftalık ders sayısı yarıya indirildi.) renkleri ve biçimleri incelemeye ilgili hâlâ güncelliğini yitirmemiş nice bilgiler buldum, şaşırdım. Ayrıca okul sergileri, okul il eğitim müzeleri ile ilgili yazılar da bu bölümde yer almış. Birçok önemli kişi ve kitapları, yazışmaları, mektupları ve de "İndividual Psikoloji ve Terbiyesi Zor Çocuklar (Yazan: Fevzi Selen-1949)" adlı ilginç kısımlarsa altıncı bölümde yer almış.

İkinci cilt de "Üçüncü Millî Eğitim Şûrası 2-10 Aralık 1946" başlıklı yazıyla son bulmuştur.

Bizlere bu kitabı kazandıran Vakfımıza ve Mustafa Aydoğan başta olmak üzere emeği geçen herkese teşekkürü borç bilir, bu kitabı okumalarını öneririm. ■

Bize Gelen Kitaplar

- 1- Kurtuluş Savaşı Günleri (Mevlüt Kaplan)
- 2- Nasrettin Hoca Gülmeceleri (Mevlüt Kaplan)
- 3- Gülmeyen Kız (Mevlüt Kaplan)
- 4- Sihirli Sandık (Mevlüt Kaplan)
- 5- Bilmeceler (Mevlüt Kaplan)
- 6- Ağaçların Yüreği - Şiir (Recep Bulut)
- 7- Doğudan Çizgiler - Beyaz Mavi - Şiir (Recep Bulut)
- 8- Türkiye'de Öğretmen Yetiştirme Deneyimi (Niyazi Altunya)
- 9- Dikili'de Araştırdıkça (Nail Çağlayan)
- 10- Köy Enstitüleri ve Köy Öğretmenliği (Nail Çağlayan)
- 11- Bir Dönemin Belge Mektupları (1927-1965)
100 adet - Asiye Özdemir Eliçin
- 12- Tek Ağaçlar: İbrahim Demirel (Fotoğraf Albümü)
Bağış Yapan: Heraeus Elektra Nite A.Ş.
- 13- Anadolu'dan Canlar Pazarı: İbrahim Demirel (Fotoğraf Albümü)
Bağış Yapan: Heraeus Elektra Nite A.Ş.
- 14- Toprak Ana: İbrahim Demirel (Fotoğraf Albümü)
Bağış Yapan: Heraeus Elektra Nite A.Ş.
- 15- Anadoluyum Ben: İbrahim Demirel (Fotoğraf Albümü)
Bağış Yapan: Heraeus Elektra Nite A.Ş.
- 16- Kebikeç - Ali Kaymak (Hollanda Mektupları, İsmail Hakkı Tonguç ve Köy Enstitüleri)
- 17- Kebikeç - 10 Yaşında: Ali Kaymak
- 18- Kebikeç - Dosya: Hollanda - Türkiye (Ali Kaymak)

Yitirdiklerimiz

- 1- Agah Galip Akın (20 Aralık 2008) - Çifteler Köy Enstitüsü
- 2- İbrahim Çiğdem (5 Ocak 2009) - Hasanoğlan Köy Enstitüsü 1947 Mezunu
- 3- Gazi Koç (29.11.2008) - Pazarören Köy Enstitüsü Mezunu
- 4- Musa Uysal (29.11.2008) - Gököy Köy Enstitüsü Mezunu
- 5- Nermin Güvenç (09.01.2009) (Ali İhsan Güvenç'in eşi)
- 6- Osman Darıcı (09.01.2009) - Düziçi Köy Enstitüsü, Hasanoğlan Yüksek Köy Enstitüsü Mezunu
- 7- Bahri Aslandoğan (14.03.2008) - Savaştepe Köy Enstitüsü

Basından

■ 2008 yılı Cumhurbaşkanlığı Kültür ve Sanat Büyük Ödülü'nü kazananlara ödülleri Çankaya Köşkü'nde düzenlenen törenle verildi. Törende Yaşar Kemal konuşmasında, şunları kaydetti: "Halkevlerinin, Köy Enstitüleri'nin kuruluşları bize yardım etti. Köy Enstitüleri ki gelecekte dünyamızı gerçek insanlığa kavuşturacak bir eğitim düzenidir. Şimdi bugünkü yer yüzünün eğitim düzeni düzen değil. Böyle bir pedagoji olmaması gerekli dünyada. Sonra barış da olmaz bugünkü eğitimle. Mesela Hiroşima'ya bombayı atanların hepsi, bunu imzalayan Amerikan devlet başkanı, onu aşağı atan milyonlarca adamı öldürecek diye düşünen insan da bu okullardan gelmiştir. Ben bunları dünyanın bütün gazetelerine aşağı yukarı yazdım. Bu sistemle insanoğlu insanoğlu olamaz diye... Onun için Köy Enstitüleri büyük başlangıçtı, dünyadaki en iyi başlangıçlardan biridir. Bugün Türk romanı, şiiri, resmi artık dünyada yüzümüzü güldürecek duruma gelmiştir. Batı'da gizem ve düş gücünün çok olduğunu, yerlerini akıla ve gerçekçiliğe bıraktıklarını söyleyenler var. Buna inanmak zor."

5 Aralık 2008, Cuma

■ "Görülen odur ki Türkiye'de eğitim tamamen bitmiştir. Öğretmenlerin durumu zaten malum. Yoksulluk sınırı bazı üniversite öğretim elemanlarının maaş miktarını geçmiştir. Üstelik üniversiteler şimdi bir de AKP kadrolaşmasının hedefine oturmuştur. Cumhurbaşkanlığı yüce mevkiini işgal eden zat, buralara yetersiz olduğu kesin kişileri atamak ve bu suretle

15 Aralık 2008 "Ustalara Saygı Adnan Binyazar"
Mustafa Aydoğan, Erdal Atıcı, Adnan Binyazar

Vakıf etkinliğimiz Soldan Sağa; Prof. Dr. Tahir Hatipoğlu,
Mahmut Makal, Erdal Atıcı, Ali Dündar, Abdullah Özkucur,
Eyyüp Yaşar, Naciye Makal, Pakize Türkoğlu, Mustafa Aydoğan

Basından

yasaları açıkça çiğnemekte hiçbir sakınca görmemiştir. Zaten eğitim yapamayan, bilim üretemeyen kurumlar şimdi bir de eskiden ülkemizde benzeri görülmemeyen bir korkuya teslim olmuştur. Rektörler doğru olduklarını bildikleri şeyleri telaffuz edemez hale gelmişlerdir. Bu, Türkiye'nin olmayan üniversitelerinin artık üniversiteye dönüşme çabalarının da sonu demektir. Bir diğer ifade ile Türkiye'de yükseköğretim sıfırı tüketmiştir.”

A.M Şengör / Cumhuriyet
Bilim Teknoloji Eki s. 1134

■ “Bu kör total paralı sistemin yetiştirdiği lise mezunları... üniversiteye büyük kayıplar vererek ulaşabilmektedirler. On binlerce lise mezunu (+,-)'li çizelge doldurulan sınavlarda amiyane deyimiyle sıfır çekmektedirler. Bunu izleyen aşamada Anadolu'ya dağılmış üniversite adı taşıyan kurumlara giderek ve yurttan çok dergah ödevi gören acayip yurtlarda yaşayarak, üniversite mezunu ile derviş karışımı insanlar olarak yetişmektedirler.”

Doğan Kuban / Cumhuriyet
Bilim Teknoloji Eki s. 1134

■ “1980'li yıllarda Türkiye'de eğitimin laik ve demokratik çizgiden kopmaya başladığı, Türk eğitim sistemi'nin 'tutarlı bir felsefi yaklaşımdan' uzaklaştığı, eğitim-öğrenme hakkının sadece eğitim olanaklarına ulaşmakla sınırlandırıldığı, nicel ve nitel olarak eğitim hakkının gerçekleştirilemediği, Cumhuriyet dönemi değerlerinden ve etik davranışlarından uzaklaştığı görülmektedir.

Bilimle bilim olmayanın bir arada olması çocukta zihinsel bulanıklık ve bilinçsel çalışmalara; akıl dışı kabuller ve hurafelerin bireyin yaşamında ve dünyaya bakışında daha ağırlıklı yer almasına; laiklik ilkesinin çözülmesiyle inanç çatışması ve toplumsal karmaşaların oluşmasına, eşitlik ilkesinin ortadan kalkmasına, eğitimin herkes için erişilmez olmasına yol açabilir.”

Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri
Fakültesince 1-3 Mart 2008 tarihinde
düzenlenen Çalıştay Sonuç Bildirgesinden

■ “İslamcılığı kullanan, rantçılık, faizcilik, dışa bağımlılıkla gücüne güç katan bu yeni sermaye sınıfı Ülkeyi-Devleti-Ulusu-Halkı ve geleceği düşünecek noktada değildir; çıkarlarının güdüsünde körleşmiştir.”

Cumhuriyet Başyazı / 15.12.2008

■ “Çorum'da 15 yaşında iki kız çocuğunu taciz ettiği ve 18 yaşından büyük başka bir kızı ise hamile bıraktığı iddiası ile tutuklanan Ensar Vakfı Çorum şube başkanı ve Mehmetçik Lisesi Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmeni Zekai İşler'in yargılamasına başlandı.”

Cumhuriyet / 22 Kasım 2008

■ “Rize İmam Hatip Lisesinde Kur'an ve Hadis öğretmeni iken Rize Gençlik ve Spor Müdürlüğüne getirilen Ömer Yılmaz, Aişe ve Amine Hafsa adlı 13 ve 11 yaşlarındaki iki kızını okula hiç göndermemiş. Kur'an kursuna gitmişler. Anne de Kur'an kursu öğretmeniymiş.”

Cumhuriyet / 23 Aralık 2008

■ “Denizli'nin Çal ilçesinde bir lisede tarih öğretmenliği yapan Ç. E.'nin... dincilik propagandası yaptığı, türban ve çarşaf giymeyi övdüğü, Atatürk aleyhine sözler söylediği öğrenildi. Savcılık soruşturma başlattı.”

Cumhuriyet / 05.12.2008

■ “Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi iki Türk göçmen kızının Fransa aleyhine açtığı başvurusu davasını reddetti.”

Cumhuriyet / 05.12.2008

■ “Türkiye İstatistik Kurumunun açıklamasına göre ülkemizde beş kişiden biri yoksul. İki yüz kişiden biri de açlık sınırının altında yaşıyor.”

Hürriyet / 09 Aralık 2008

■ “UNESCO'nun yayımladığı 'Herkes İçin Eğitim 2009' raporuna göre Türkiye'de okur-yazar olmayan yetişkin sayısı 6 milyon.”

Cumhuriyet / 09 Aralık 2008

Şiir Köşesi

Çalışmak Üstüne

Talip Apaydın

Şu dünyanın oksijenini
Azotunu fosforunu
Biraz da ben aldım
Yıldırım bedenime
Karşılığında ne verdim
Hep sordum kendime

Bak niceleri fazlasıyla ödemiş
Onları örnek al dedim
Üretken ol, çalış
Bir şeyler bırak insan kardeşlerine

Bir asalaktı demesinler arkandan
En ağır suç budur bence
Yarat gücün neye yeterse
Birgün yüzün ak çıksın
Halk savcısı önüne

1998

Mustafa Ekmekçi

1927'de Hacıemirli'de doğdu. Köyde Lisansını bitirdi. Babasının ölümü üzerine İstanbul Hukuk Fakültesi'ne gitti. Öğrenimini yarıda bırakarak açılan bir memurluk sınavını kazanarak kısa bir süre memurluk yaptı. Fakat yapar olamamak oluyordu. Öğüt, Vatan, Ulus, Millet, Öncü, Yeni Ortam, Yankı ve Cumhuriyet gazetelerinde çalıştı. Millet Gazetesi'nden aldığı tuzminat ile "Üm" dergisini yayınladı. Fakat meclis kararı nedeniyle 4 sayıdan sonra yayına son verdi. Daha sonra Türk Hıbrerler ajansı ve Yankı Dergisi'nde iş yapmaya devam etti. 1975 yılında Cumhuriyet Gazetesi'ne girerek yazmaya devam etti. Bu iş ölümlüne yani 1997' yılına kadar sürdü. Evlilik yaşamına 1970 yılında giren Ekmekçi'nin Eylem ve Özgür adlarında iki kızı ve Günece adında bir oğlunu vardır. Ekmekçi'nin henüzine değül bir yaşam tarzı vardır. Tür olarak ezberci-filozof kavgasıdır. Yazılarını "Gün ile Hamam ola" Kılıklı Bakışlar, Demuzuna Yazılar, Tıklayı Kuyruğu, Çenkliler, Eylül Yazılar, Öksüz Yamalığı isimli kitaplarında toplamıştır. Ekmekçi, Türk Dil Kurumu 1964 ve 1974 yılları Gazetecilik Ödülleri'ni aldı. Çığlım Gazeteciler Derneği başkanlığı da yapan Ekmekçi kalemini daima hastan ve meclislerden yana kullanmıştır.

Mustafa Ekmekçi
Öksüz Yamalığı
Köy Enstitüleri

Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı

Eksiksiz basımı
ÇIKTI!

KÖY ENSTİTÜLERİ VE ÇAĞDAŞ EĞİTİM VAKFI

Mithatpaşa Cad. 62/21 Yenışehir / ANKARA

Tel&Faks: 0312 425 24 68 - Tel: 0312 419 36 34

Yayının Adı
Yayının Türü
Yayın Şekli
Yayın Sahibi
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Yayın İdare Adresi
E-Mail
Basım Yeri

Köy Enstitüleri
Yaygın Süreli Yayın
2 Aylık - Türkçe
Köy Enstitüleri ve Çağdaş Eğitim Vakfı Adına Erdal ATICI
Ali KINACI
Mithatpaşa Cad. 62-21 YENİŞEHİR / ANKARA
kevakfi@gmail.com
Özyurt Matbaacılık - Büyük San. 1. Cad. Elif Sk. No: 197/237-238 İskitler - Ankara
Tel: 0312 384 15 36 Faks: 0312 384 15 37